

"בכירים מספרים"

אל"ם יהודה יזרעאלי

שנת פרישה : 1988 לאחר שנת חופשה מ-1987

יהודה נולד בשנת 1943 בקיבוץ כפר גלעדי. בגיל 14 נשלח ע"י הקיבוץ ללמוד את לימודי התיכון בחיפה בסמ"ת (בית ספר מקצועי תיכוני של הטכניון), וזאת במסגרת הכשרת בן קיבוץ להיות בו מהנדס בעתיד.

באוגוסט 1961 התגייס לצה"ל, את הטירונות עשה במחנה 80 במסגרת מחזור בני הקיבוצים, ומשם שובץ לחיל החימוש כבוגר בית ספר מקצועי וכבעל מקצוע בענף המתכת.

בבה"ד 20 שובץ בקורס "מסגרי תותחים", ובסיומו נתבקש להישאר כמדריך ליתרת שירותו, אך זה סירב בכל תוקף וביקש לעבור ליחידת תותחים סדירה.

בקשתו נדחתה, ואז בחר "בדרך יציאה" מהבה"ד ע"י יציאה לקורס קצינים, אך גם בקשה זו סורבה ע"י מפקד הבה"ד, כשראה בכך "תקדים מסוכן" בלית ברירה פנה יהודה לוועדת הביטחון של התנועה הקיבוצית אליה השתייך, כתוצאה מכך מצא את עצמו בתחילת 1962 בהכנה לקורס קצינים במחנה שיבטה בדרום.

קורס כזה נמשך אז קרוב לשנה, כך שבתחילת 1963 סיים ושובץ לסדנא בסיסית 701 של יחש"ם יחש"מ שמשון, שהייתה אז בבת גלים בחיפה.

הוטל עליו תפקיד שלא היה קיים קודם לכן- מפקד אגף הנשק בסדנא לצידו של אגף הרכב.

אחת החוויות הזכורות לו היטב מאז הייתה, כאשר נדרש יום אחד לתת שני חיילים לתורנות מטבח והוא הסכים, אבל דרש בתמורה לקבל פקידה וכך פגש לראשונה את מי שעתידה להיות אשתו (הראשונה) ומאז תמיד היה מזכיר לה כיצד "קנה אותה בשני מסגרי תותחים".

בסוף שנת 1963 הועבר יהודה לתפקיד חדש במדרש החימוש, במפקדת פיקוד הצפון (בנצרת). את שירות החובה שהיה אז שנתיים וחצי בלבד סיים באפריל 1964 בדרגת סגן, אך בעקבות פנייתו של אלוף הפיקוד (האלוף אברהם יפה ז"ל) לקיבוצו, אושר לו להמשיך שנת קבע אחת.

בסיום אותה שנת קבע, התחתן עם מי "שהייתה פקידה" ועזב את הקיבוץ לפי בקשתה והמשיך את שירות הקבע לפי בקשת הצבא. באותה השנה 1965 התקבל ללימודים בטכניון מטעם צה"ל שבתמורה נדרש לחתום שנת קבע אחת עבור כל שנת לימוד, בסה"כ 8- שנות קבע שבעקבותיהן באו עוד 15 שנים בהמשך.

באותה השנה היו בצה"ל כ-400 בקשות כאלו שמתוכם ע"י בחינות ומיונים, התקבלו כ-40 בלבד.

במסגרת תקופת הלימודים, פרצה ב-1967 מלחמת "ששת הימים". הלימודים בטכניון הופסקו כמובן ויהודה נקרא שוב לשירות פעיל ושובץ לתפקיד ע.קח"ש אוג' 36, שהייתה אז אוגדת מילואים ושהמפקדה שלה שכנה בעורף, במחנה דוד שבדרום חיפה.

האוגדה כולה גויסה כמובן ועם האוגדה הוא ניכנס דרך ג'נין לשכם ומשם לדרום רמה"ג.

הלימודים חודשו רק בתחילת 1968 והסתיימו בקיץ 1969. עם סיום הלימודים וכמהנדס צעיר הוא נקרא לשיבוץ במקחש"ר, שוב בתפקיד חדש שלא היה קודם לכן, במסגרת ענף חדש-צכ"ל (ציוד כללי) כרמ"ד, גנרטורים ומדחסים. באותה השנה הוחלט בצה"ל להעביר את אחזקת הציוד הטכני של חיל-הנדסה לחי"ח ולצורך כך הוקם הענף החדש הזה.

בלשון המעטה יהודה הודיע שהוא מבקש לשרת ביחידת שדה סדירה, כלומר מסרב לתפקיד כזה במקחש"ר.

הוא נקרא לשיחה עם הקחש"ר דאז, תא"ל חיים דומי (ז"ל), אך גם זה לא עזר והוא המתין בביתו כשבועיים להחלטה בעניינו.

באותם הימים (קיץ 1969) פרצה בתעלת סואץ "מלחמת ההתשה" וחי"ח נדרש לאייש, שוב תפקיד שלא היה קיים, קח"ש ה"גזרה הצפונית" חטמ"ר גדוד חש"נ, כשהמפקדה ב"בלוזה". קחש"ר החליט שהתפקיד מתאים ליהודה שכמובן הסכים מיד, אך שוב התנה את "ירידתו" לסיני בהענקת דרגת סרן וזאת לאחר שהיה 6 שנים בדרגת סגן, כולל תקופת מלחמה היות שהתקן אליו שובץ היה רס"ן.

שוב נתקבלה בקשתו, ולמחרת ירד לסיני עם דרגות סרן- יולי 1969. זו הייתה הפעם הראשונה, ולמעשה פריצת דרך, שחי"ח הציב מהנדס לתפקיד שדה במערך הארגוני ומחוץ למערך ההנדסה, דבר שלימים התברר כחיובי והסתעף והתרבה.

בבלוזה התמודד יהודה עם הקמת מערך חימושי בגזרת לחימה וכך עד אוג' 1970, עת הסתיימה המלחמה ויהודה עלה חזרה לקחש"ר, שדרש ממנו הפעם ל"פרוע את חובו" למערך ההנדסי ולקבל תפקיד במקחש"ר. ושוב חזר על עצמו אותו התסריט של תפקיד חדש, שלא היה קודם לכן.

הייתה זו תקופה בה הוקמו הסיירות, "אגוז", "חרוב" ו"שקד" ובמקחש"ר הוקם אז ענף חדש- "אמצעים מיוחדים" ויהודה שובץ בו כרמ"ד נשק ואופטיקה.

שנתיים הוא היה בתפקיד הזה כשזמן ניכר הוא "מבלה" בסיירות, במארבים, בפשיטות, הכל במטרה ללמוד מקרוב את הדרישות מחד ולנסות בתנאי אמת את האמצעים החדשים שלהם היה שותף בפיתוח.

לנוכח ההצלחה הרבה בעבודת הענף בפיתוח אמצעי הלחימה, נתקבלו דרישות, בקשות נוספות, מחוץ לסיירות, לרבות חייל הים וכו'.

מקץ שנתיים, ביולי 1972, ביקש יהודה לחזור "הביתה" לפיקוד הצפון לאחר שעזב אותו ללימודים ב-1965, קחש"ר שוב נענה בהחלט לבקשתו ויהודה מצא עצמו שוב ביחש"ם יחש"מ שמשון, והפעם בתפקיד מפקד סדנת הרק"מ הפיקודית סדנת רק"מ פצ"ן, ב"כורדני". קראו לסדנה "פלוגה" למרות שמספר המשרתים בה היה כ-700 והיא טיפלה בטנקים ("שוט-מטאור, שוט-קל ושרמנים"), בזחלמים (הנגמש"ם עוד לא היו נפוצים אז) במשאיות כבדות (הריאו וה"סיקס") ובתותחים למיניהם.

בקיץ 1972 הייתה הכניסה הראשונה של צה"ל לגזרת דרום לבנון. היה זה מבצע "קלחת-3" שהתחיל מספר ימים לפני יום הכיפורים והסתיים בתוך יום הכיפורים, וכל זה שנה לפני מלחמת יוה"כ.

יהודה, עם כוח חימושי לאחזקה שוטפת של המבצע, התמקם בסמוך לשוב "רמות-נפתלי", שעל גבול לבנון.

המטלות היו תיקונים שוטפים בדרגים א' ו- ב' וכן חילוצים של כלים שנתקעו בתנאי השטח הקשים של לבנון, אותם למד צה"ל להכיר היטב בשנים שלאחר מכן זכור במיוחד החילוץ של טנק גישור מג"ח, (שלא היה מוכר אז לאנשי הצפון) מעומק בשטח, כמפקד מחלקת המכונאות טנקים ב-סדנת רק"מ פצ"ן, רס"ר שמשון אנדג'קו ז"ל, (שעל שמו סדנת "שמשון" היום בצומת גולני) הוכנס לשטח, עם

חוליית מכונאים ע"י מסוק ואם איני טועה, הייתה זו הפעם הראשונה בצה"ל שחוליית חימוש הוכנסה לשטח אויב בעת מלחמה בהיטס. כשהכוחות התחילו ביציאה מהשטח, נאמר לחולייה שעליה למצוא לעצמה אמצעי יציאה בטרמפים.

כחודש לפני מלחמת יוה"כ, קיבל יהודה שני דברים, דרגת רס"ן ותחת פיקודו גם את סדנת הטנקים הסדירה שהייתה ממוקמת על יד מחנה נפח ברמה"ג, כסדח"ט (סדנה חטיבתית) של חטיבה 188, כשהייתה אז החטיבה הסדירה ברמה"ג עם שני גדודים סדירים בלבד, הוחלט שתהיה זו פלוגה קדמית של יחש"ם יחש"מ שמשון, סדר"ק סדנת רק"מ פצ"ן ברמת הגולן. מלחמת יום הכיפורים, כשפרצה, התאפיינה מבחינת סדנת רק"מ פצ"ן, בעיקר בתנועת טנקים ותומ"תים רבים, "על השרשרות" (בהעדר מובילים) בכל כבישי הצפון, שהם נעים מהימ"חים העורפיים של אז, לחזית רמה"ג.

זאת בנוסף לחל"מים, משאיות ורכבים רבים נוספים, עד מהרה התמלאו כבישי הצפון בכלים "תקועים" וחלקם גם ב"כוונה" (בעיקר השרמנים).

סדנה סדנת רק"מ פצ"ן קלטה בימים הראשונים למעלה מ-1000 אנשי מילואים וכן רכבים מגויסים, דבר שאפשר ליצור עשרות של חוליות טכניות שיצאו ל"חפשי" כלים תקועים, לתקנם, לפעמים לתת להם ליווי וכך יום ולילה, כשמדי פעם חוזרים לסדנה, ל"תדלק" את הרכבים ואת מלאי החלפים שאיתם במהלך המלחמה המשיכו החוליות לפעול בצירי רמה"ג סדנת רק"מ פצ"ן מהווה עורף אחזקתי ותחזוקתי לסדנאות הרק"ם של הגש"חים באוגדות, שעלו לרמה"ג ואף התקדמו בהמשך לתוך המובלעת הסורית.

בסיום המלחמה, ב-1974 כאחד הלקחים הוחלט בצה"ל לראות ארגון מערך האחזקה של דרג ב' כך שבכל פיקוד יהיה היחש"ם העורפי הגדול ביותר ויוקם יחש"ם קדמי, נוסף קטן יותר, כך קם בפיקוד הצפון יחש"ם 703 ברמה"ג ובו 3 סדנאות ו-2 פלוגות קדמיות.

באותה שנה 1974 החלה העברת יחידות עורפיות, שוב כלקח מהמלחמה מאזור חיפה לכוון החזית, וכך בנוסף לימ"חים של השריון הוחל גם בהעברת יחש"ם יחש"מ שמשון, לכוון צומת גולני. הסדנה הראשונה שעברה הייתה כמובן סדר"ק 704 מכורדני ואילו יהודה עצמו סיים תפקיד והועבר שוב למפקדת פיקוד צפון בנצרת כסגן מחש"פ עד 1976. בתקופה זו חוזק גם יחש"ם יחש"מ שמשון, ע"י הפיכת הפלגה הקטנה שהייתה במחנה גדעון סמוך לבית שאן לפלוגת סדנה אמיתית.

בשנת 1974 נקרא יהודה לאלוף פיקוד הצפון (האלוף רפאל איתן "רפולי") שביקש להציבו לתפקיד של מפקד יחש"ם 703. יהודה שהיה אז רק 3 שנים בדרגת רס"ן השיב לאלוף שלדעתו זו החלטה שגויה להציב רס"ן על תקן סא"ל היות שזה עשוי לפגוע באיכות השירות שהוא יכול וחייב לתת לפקודיו ביחש"ם והוא לא יהיה מסוגל לייצגם כלפי חוץ ברמה המתאימה, טענתו נדחתה והוא מונה לתפקיד כשאת הדרגה קיבל שנה לאחר מכן, ביולי 1977, עם תום הפז"ם.

במרץ 1978 נכנס צה"ל בפעם השנייה לדרום לבנון, היה זה "מבצע ליטאני" בו נכנס צה"ל ל"לנקות" את הדרום ממחבלים יורי הקטיושות למיניהם.

יחש"ם 703 בפיקודו של יהודה נכנס עם כוח חימושי בגזרה המזרחית, דהיינו מכוון מטולה ויישובי ההר ונע עם הכוחות לכיוון מערב מדרום לליטאני ואילו יחש"ם יחש"מ שמשון, בפיקודו של סא"ל אנטול שפיגל נכנס מכיוון בירנית וראש הנקרה ונע צפונה.

בסוף חודש אפריל כל הכוחות חזרו הביתה ובלבנון התחזקה "הגדר הטובה" והונח למעשה הבסיס לרעיון של רצועת הביטחון בעתיד.

בקיץ 1978 סיים יהודה שנתיים ביחש"ם הקדמי ושב למערך ההנדסי, לתפקיד עורפי במש"א 7200 בתפקיד מפקד מפעל המרכבה שבתוך מש"א.

שוב היה בכך תקדים שקצין ממערך השדה בדרגה בכירה מוצב לתוך המש"א ומקבל פיקוד על כ- 600 עובדים אזרחיים (א.ע.צ) ומתחיל להתחכך בגורמים ועדים והסתדרויות למיניהם, וכך עד קיץ 1982.

4 שנים לאחר ש"נח" במש"א ו"שילם את חובו" כמהנדס למערך ההנדסי הגיע אליו לביקור סגן קחש"ר דאז אל"ם יורם לונדון שבישר לו, שהוא חוזר לפיקוד צפון ליחש"ם יחש"מ שמשון, והפעם בתפקיד מפקד היחש"ם.

רק יום אחד לפני פרוץ של"ג(מלחמת שלום הגליל) הגיע יהודה ליחש"ם, ותוך 24 שעות הכין את מפקדי הסדנאות את הכוח איתו ינוע לתוך לבנון.

באותו מוצ"ש נע יהודה בראש שיירה של כ-140 כלי רכב מגוונים עם בעלי מקצוע וחלפים מכל הסוגים לכוון פלגת הסדנא בבירנית. כבר באותו הלילה החל תנועה לתוך לבנון במקביל ובצמוד לכוחות הלוחמים.

בתקופה ההיא מכשירי הקשר היו מוגבלים הן במרחק והן בתוואים הגיאוגרפיים ההרריים של לבנון, לכן הושאר בסדנא בבירנית קצין בכיר, מ"פ סדנת רק"מ פצ"ן כקצין קישור בין יהודה שהתקדם לתוך לבנון ובין סגנו שנתר בצומת גולני והיה אחראי על דחיפת ציוד וכ"א לפי הצורך. המלחמה התפתחה שלו כצפוי התארכה והעמיקה ויהודה החל להתארגן לאחזקה יותר "רצינית".

הוכנסו עוד מאות בעלי מקצוע בסה"כ היו אז בלבנון 700-800 מחיילי היחש"ם ובמקביל הוקמו תוך כדי לחימה, ובקצב ההתקדמות סדנאות בצור, בצידון, ובדמור (במבואות ביירות) לאורך חוף הים וב"משנקה" שבהרים, יותר בעומק מעל צידון.

כך נתן יחש"ם יחש"מ שמשון בפיקודו של יהודה מענה חימושי לגזרה המערבית כאשר במקביל, בגזרה המזרחית נכנס יחש"ם 703 עם עוד 2-3 גש"חים.

כעבור כחודשיים/שלושה כשהתחיל להבין שצה"ל עתיד להישאר בלבנון לתקופה ארוכה, הוחלט למסד גם את הנושא החימושי.

כך הוחלט להקים שני יחש"מים סדירים נוספים בלבנון, האחד לגזרה המערבית, שהמפקדה שלו עברה מצידון צפונה לדמור והוא כלל את 4 הסדנאות שאולתרו בעת המלחמה והשני לגזרה המזרחית, שהמפקדה שלו הייתה ב"אדמה 30" לאגם קראון והוא מנה 3 סדנאות.

יהודה סיים את תפקידו בקיץ 1983 ביחש"מ יחש"מ שמשון ושוב עבר למפקדת פיקוד צפון, הפעם כבר בכנען/צפת והתמנה למחש"פ צפון לשנתיים הקריטיות והקשות של צה"ל בלבנון עד קיץ 1985, בהן מצא עצמו מפקד על מערך עצום וללא תקדים של 4 יחש"מים סדירים ובתנאי לחימה סטטית ארוכה.

סה"כ היו אז במרחב הפיקוד כ-3000 חיילי חימוש סדירים בדרג ב' ועוד כמה מאות בדרג א' ובמילואים.

בתקופה זו ניצבה בפניו שני אתגרים עיקריים ושניהם בתוך לבנון.

כמחש"פ הוא כמעט לא עסק בעורף במערך הימ"חים של הפיקוד וכדו', שבכך עסק למעשה רק סגנו.

בלבנון היה עליו להתמודד עם בעיית האחזקה השוטפת של הכוחות הלוחמים. הטנקים הנגמ"שים ושאר הכלים פשוט נשחקו מרוב תנועות ו/או מפגיעות האויב. מאידך היה עליו לאייש את שני היחש"מים הסדירים שהוקמו בלבנון ובעיקר באנשי הקבע.

יצוין שהאנשים אז בלבנון נשחקו לא פחות מהכלים, בתחילה הורה ליחש"ם יחש"מ שמשון להוות עורף ליחש"ם המערבי בלבנון וליחש"ם 703 כנ"ל ליחש"ם המזרחי.

עורף הן בסבבי כ"א והן בהספקת חלפים וציוד ובעיקר בשירותי המנועייה לטנקים ונגמ"שים, אלא שבמהרה הסתבר שבשני המישורים ה"שמיכה הפיקודית" קצרה ולכן בתמיכת האלוף ובתמיכת קחש"ר הוחלט שלבנון הינה משימה צה"לית ולא פיקודית. ועל כל היחש"מים בצה"ל להשתלב בסבבי כ"א בתוך היחש"מים בלבנון וכן לסייע בשירותי המנועייה.

על כל אנשי הקבע מכל היחש"מים העורפיים, הוטל להיכנס בתורנות לאחד היחש"מים לתקופה של כ-6 חודשים, זה לא היה קל, היו הרבה משברים והיו גם כאלה שבחרו לעזוב וללכת הביתה.

במקביל עם שקיעת צה"ל בבוץ הלבנוני והלחץ הציבורי שהלך וגבר בארץ, הוחל בנסיגה בשלבים מאזורי בירות וג'ונייה לאחור, לעבר צידון וצור ואיתם הלכו לאחור גם פלוגות הסדנא בשני היחש"מים, להתקפל לאחור.

זכור לו היטב המקרה של משאית ה"ספארי", שהסיעה את חיילי היחש"ם המערבי, סמוך מאוד לגבול מצפון למטולה כשמחבל מתאבד פוצץ מכונית תופת במקביל למשאית ונהרגו אז 12 חיילים וכל השאר נפצעו.

בקיץ 1985 עם סיום הנסיגה והתייצבות צה"ל באזור רצועת הבטחון, סיים יהודה את תפקידו כמחש"פ צפון ובהתאם להחלטת הרמטכ"ל, שכל קצין בפיקוד הצפון, אחרי תקופה קשה זו, יוכל לבחור לעצמו את התפקיד בו יוכל "לנוח, בחר יהודה לשוב למערך ההנדסי, למש"א 7200 והפעם כמפקד המש"א.

גם בכך היה תקדים והמינוי עבר "טלטלות" עד שאושר.

כך זיגוג יהודה, כמהנדס הראשון במשך 17 שנה החל משנת 1969 ועד 1987 בין מערך השדה הארגוני למערך הטכני ולמעשה בין שתי החילות של החימוש שכיום נפרדו כידוע לנו.

בתפקיד מפקד המש"א כיהן יהודה עד קיץ 1987, כאשר ערב אחד הוזמן לראש אג"א (אט"ל של היום) שבישר לו כי בדיון שיבוצים אצל הרמטכ"ל סוכם שהוא מיועד לקידום לתפקיד תא"ל, תוך מספר חודשים או תפקיד קחש"ר או ראש חטיבה טכנית במטכ"ל אג"א או סגן ראש אג"א, וגם הפעם ממש כמו ב1969 בהיותו סגן סירב יהודה לקבל את הסיכום, את ההצעה ואת הקידום. הוא הודה למפקדו על ההחלטה, אך בהיותו בן 44 לא ראה עצמו מעביר את משפחתו מאזור חיפה ולא "מיטלטל" בדרכים בין איזור חיפה לתל אביב ועוד בכבישים של אז.

יהודה יצא לחופשה ארוכה, שהצטברה לו, כשנה, ומייד החל לעבוד כמנהל "מפעל המלט בנשר", תפקיד המחייב תואר מהנדס וכל עד 2002 כשפרש סופית לגמלאות.

היום הוא גר בטבעון ו"מגשים את החלום"(כדבריו). הוא הפקיד העוזר והנהג של זוגתו במשרד הפרטי שבעיר נשר, המספק שירותי אדריכלות ושמאות מקרקעין.

זוגתו מציגה אותו בפני לקוחותיה כנהג המירוצים שלה כשהוא נוהג, היא אומרת שנינו מרוצים.

כשנשאל בסוף הראיון, מה יש לו לספר לקציני החימוש הצעירים בראשית דרכם ענה יהודה כך:

דבר ראשון עליהם להבין, כי חיל החימוש הוא חיל המשרת ומי שמתקשה לשאת את התואר "משרת" יתקשה לתת שירות ולכן מקומו לא איתנו. הסיפוק הגדול שלנו הוא ביכולתנו לתת כל שרות שיידרש לאלתר בכל מצב ולהיות דבק במשימה, הסיסמא והסימן היכר שלו היו: "אין דבר כזה שאי אפשר הדבר היחיד שאי אפשר זה להגיד שאי אפשר"

כמפקד עליך לסמוך על אחרים ולתת להם לחוש בכך על מנת שתחושת השרות תדבק בהם, אך מאידך לא ל"אבד" שליטה, אבל לתת להם גיבוי. כמפקד היחש"ם אמרתי למפקדי הסדנאות: "תמיד תענו בחיוב לבקשות המופנות אליכם, אך אם הם אינכם יכולים תשלחו אותם אליי, אתם תהיו הטובים ואני יהיה ה"רע" שייתן תשובות שליליות". תמיד יש לנהוג לפי האמרה "פזר סמכויות ורכז שלטון". והכי חשוב זה לשמור על יחסי אנוש עם כל הדרגים הכפופים המקבילים והממונים, הדרגות התפקיד והמדים הם לבד אינם מספיקים.